

ᠨᠢ ᠪᠤ ᠶᠡ ᠰᠣ ᠵᠤ

פרשת השבוע למשפחה • יא שבט תשס"ח • 18 ינואר 2008

השבת הזאת, ובה קוראים את פרשת בשלח, נקראת שבת שירה, על שם שירת הים (שמות ט"ו א' עד כ"א), ששרים בני ישראל כשהם סוף סוף ניצלים מהמצרים. הטקסט הזה נחשב למשמעותי יותר ממעבר ים סוף החצוי לשניים. ההפטרה שנקראת לאחר הפרשה מתכתבת אף היא עם הקטע הזה: זוהי שירת דבורה לאחר הניצחון על סיסרא (שופטים, ה'). שני קטעי שירה אלה בוקעים מפייהם של

שירת הים היא קלסיקה מקראית ולפני כשלושים-ארבעים שנה חויבנו כתלמידים בבית הספר היסודי ובתיכון לדעת אותה בעל פה, יחד עם קטעים נוספים מן התנ"ך כגון שירת דבורה (הנקראת בהפטרה לפרשת השבוע), משל יותם וקטעי נבואה שונים. חובת הלימוד בעל פה נהגה הן בבתי הספר הממלכתיים דתיים והן בבתי הספר הממלכתיים.

פסליואל לם פילדס

א. דיון בשאלות כגון:

- איך בדיוק נחצה ים סוף לשניים (נס על טבעי? נס טבעי במונחים של גאות ושפל)?
- מדוע אמרו בני ישראל את השירה?
- מהו תוכן השירה?

ב. צורות של כתיבת שירה - שתי התמונות הבאות מראות כיצד כתובות שתי השירות במקרא; שירת הים ושירת האזינו (דברים לב'). הרוב המוחלט של שאר הפרשות כתוב ברצף. צורת הכתיבה של שירת הים מוגדרת על ידי חז"ל כ"אריח על גבי לבנה". בשירת האזינו ההגדרה היא: "אריח על גבי אריח".

15:1	אז ישיר משיר ובי ישר אל את השירה הזאת ליהנה ויאמרו לאמר	אשירה ליהנה כי נאה נאה	סוס
2	ורקבו רכנה בים: קיוו וזקרת זה ויהי ילד	קיוו וזקרת זה ויהי ילד	קיוו וזקרת זה ויהי ילד
3	אבי וארמון: ויהי אבי מלחמה ויהי	יהי אבי מלחמה ויהי	יהי אבי מלחמה ויהי
4	שמו: מרמקת פרעה וזכור בים	מרמקת פרעה וזכור בים	מרמקת פרעה וזכור בים
5	שלישי טבעו בים סוף: והמלך וספינו ירדו במצוקת קמור	והמלך וספינו ירדו במצוקת קמור	והמלך וספינו ירדו במצוקת קמור
6	אזן: וימנה ויהי נאדרי בים	וימנה ויהי נאדרי בים	וימנה ויהי נאדרי בים
7	יהי תרעץ אונב: ויהי תרעץ אונב	ויהי תרעץ אונב	ויהי תרעץ אונב
8	קפיק: תשלח זרעך יאכלמו פקש: וברוח	תשלח זרעך יאכלמו פקש: וברוח	תשלח זרעך יאכלמו פקש: וברוח
	אפיק נערבו בים	נערבו בים	נערבו בים

32:	האזינו השמים נאדרי	האזינו השמים נאדרי	האזינו השמים נאדרי
2	ישיר פקש: קפיק	ישיר פקש: קפיק	ישיר פקש: קפיק
3	שלישי טבעו בים סוף: והמלך וספינו ירדו במצוקת קמור	והמלך וספינו ירדו במצוקת קמור	והמלך וספינו ירדו במצוקת קמור
4	האזינו השמים נאדרי	האזינו השמים נאדרי	האזינו השמים נאדרי
5	אזן: וימנה ויהי נאדרי בים	וימנה ויהי נאדרי בים	וימנה ויהי נאדרי בים
6	שלישי טבעו בים סוף: והמלך וספינו ירדו במצוקת קמור	והמלך וספינו ירדו במצוקת קמור	והמלך וספינו ירדו במצוקת קמור
7	יהי תרעץ אונב: ויהי תרעץ אונב	ויהי תרעץ אונב	ויהי תרעץ אונב
8	קפיק: תשלח זרעך יאכלמו פקש: וברוח	תשלח זרעך יאכלמו פקש: וברוח	תשלח זרעך יאכלמו פקש: וברוח
	אפיק נערבו בים	נערבו בים	נערבו בים

החג הכי ישראלי

ט"ו בשבט חל בשיאו של החורף בצרפת, לכן בתור ילד היה לי קשה אתו. כששאלתי לפשר קיום החג דווקא כשנראה שהטבע שקע בתרדמה עמוקה, סיפקו לי המורים שלי הסברים מצויים מן האצבע על תחילת הפריחה שמתרחשת עוד לפני שאפשר להבחין בה בעין. בלשון המעטה אפשר לומר שלא השתכנעתי מההסבר המלומד והמשכתי לתמוה על מהות החג הזה שאפילו לא מביא לנו יום חופש אחד מלימודים. וכך, במשך די הרבה שנים, אכלתי כמה פירות נדירות שאפשר היה להשיג במחיר מופרז, כדי לצאת ידי חובה שנראתה לי לא מובנת ומשונה. כשגדלתי גברה המבוכה אל מול החג הכי פרדוקסלי של לוח השנה היהודי, מאחר שדלים ומעטים המקורות הדנים בט"ו בשבט. אמנם ישנו איזכור לראש השנה לאילנות בתחילת המשנה, אך הוא הקטן שבקטנים ומופיע לצד ראשי שנים אחרים שאנו כלל לא מציינים, כמו ראש השנה לחודשים בראשון בניסן. מלבד זאת, קשה למצוא מקורות שיעזרו לבנות דבר תורה, כפי שנהוג בעולם הדתי, שיעסוק במישרין בט"ו בשבט. אפילו המנהג לערוך סדר ט"ו בשבט הופיע מאוחר למדי, לא ידוע בדיוק מתי. אז מהו ט"ו בשבט, למה חוגגים אותו? האם הגיוני שאהיה מחויב לציין אותו כמו שאני מחויב לציין את חנוכה, כדוגמה?

ובכן התשובה הגיעה עם עלייתי לארץ. ט"ו בשבט הגיע ופתאום, בלי התראה מוקדמת, בדיוק אז, כפי שהשיר אומר, השקדייה פורחת. פלא אמיתי! בניגוד לאירועים אחרים בלוח השנה, אי אפשר להבין את ט"ו בשבט רחוק מארץ

וההלל "אשרי יושבי ביתך".

הראו לילדים את התמונות הנ"ל המתארות את אופן כתיבתן בספר התורה (כדאי להראות להם את הטקסטים בתוך ספר תורה אמיתי או לחילופין בתיקון קוראים). בקשו מהם לעשות את האבחנה הצורנית בין הדרכים שבהם נכתבת שירה לבין כתיבת פרוזה (סיפורים). בקשו מהם שיחפשו הבדלים צורניים דומים בספרים שיש לכם/להם בבית (ספרי שירה לעומת ספרי פרוזה).

* בקשו מהילדים שיזהו בתוך שירת הים או בספרי שירה אחרים, על פי בחירתכם, את שני המאפיינים המרכזיים בשירים רבים: חריזה ותקבולת (תקבולת כאמור ניתן למצוא בשירת הים).

* צפו (יחד עם הילדים כמובן) בסרט המצויר (הישן והטוב) "נסיד מצרים" (שבו שרה עפרה חזה את שיר הנושא). אחד משיאי הסרט הוא כמובן קריעת ים סוף שסביבו נאמרה שירת הים.

מרכזי אינפ

סב לנכדים בגן ובכיתה א' קשת בייס בן גוריון

ישראל. סקירה מעמיקה קצת יותר לימדה אותי עוד משהו: החברה החילונית הציונית היא שהבליטה את ט"ו בשבט בדיוק מטעם זה. מכירת פירות (אם כי יבשים) לרוב, סדר ט"ו בשבט, שירים שהילדים הקטנים לומדים בגן, וכמובן מנהג הנטיעות שהגה הסופר זאב יעבץ ושואמץ על ידי הסתדרות המורים וקק"ל כבר ב-1908, אלו הם הסממנים של החג החביב הזה. ומעבר לשימור מסורת של חיבור רגעי לטבע, החברה הישראלית ידעה להשתמש ביציאת הטבע מקפאוננו כמשל להתחדשות החיים בישראל. ט"ו בשבט הוא תאריך הנחת אבן הפינה של האוניברסיטה העברית, תאריך חנוכת הטכניון בחיפה, וכמובן יום ההולדת של הכנסת. כל האירועים האלה לא התרחשו בתאריך זה כמובן, אלא כדי לסמן פריחה בכל תחומי החיים, פריחה לא רק של אדמת ישראל אלא גם של החברה הישראלית. עד כדי כך שמתחשק לשאול איך אנחנו רוצים להמשיך מסורת זו. איך אנחנו מתכוונים להנחיל את ט"ו בשבט ולתת לו משמעות אקטואלית ורלוונטית? התשובה הטבעית ביותר שעולה לי לראש היא הנושא "טרנדי" משהו אך החשוב מאוד של הגנת הסביבה. אולי אני לא מקורי מספיק, האם אפשר ליצוק תוכן מעניין יותר לחג? הייתי מעוניין מאוד לקרוא הצעות אחרות ולשמוע כיצד אתם חוגגים, כדי להרחיב את המשמעות של ראש השנה לאילנות. עד אז, אני מנדב לכם בית מתוך שיר של לאה גולדברג:

אור הבוקר על כותל חדרנו רוקד

מספר כי הנץ ופרח השקד

מתדפק על חלון הענף הלבן

אל תישן! אל תישן! אל תישן!

צא לחורש וראה: האילן מקושט

כילדה שלבשה את שמלת השבת

וכל פרח וכל נבט נבט

ט"ו בשבט, ט"ו בשבט, ט"ו בשבט.

בן ארץ

אב לתלמידים בגן וכיתה ב' קשת בייס בן גוריון

ערבי שנתפס בידינו כבר במאי 1948. המצרים כבשו אותו בחזרה ביוני ואחר כך נהלו עליו שלושה קרבות עזים וחיילים רבים נפלו באתר זה. הקרב המפורסם ביותר (הייתה עליו כתבה של טלי ליפקין שחק במערב) נהל במסגרת מבצע "מוות לפולש" (18 ביולי 1948). ההסתערות נכשלה, מפקד הפלוגה חיים (דיקי) לקסברגר נהרג, וכוח הפלמ"ח פתח בנסיגה מבהלת בהותירו מאחוריו 21 הרוגים בשטח האויב (לתשומת לבם של הרואים בצה"ל של ימינו כנופל מלוחמי תש"ח). לבסוף נכבשה חוליקאת ב-21 באוקטובר 1948 והדרך לנגב נפתחה.

דיקי לקסברגר היה חבר גבעת ברנר ומפקדו וחברו של המשורר יהודה עמיחי, וכמה משיריו המרגשים ביותר של עמיחי נכתבו בהשראת הקרב הזה ביום יולי חם ("אלוהים מרחם על ילדי הגני") ומות חברו. וכך כתב עמיחי כשהוא עומד על גבעה זו בסוף שנות השמונים:

**גבעות האלה אפילו מגדלי קדוח הנפט
הם כבר זכרון. כאן נפל דיקי
שהיה גדול ממני בארבע שנים והיה לי כאב
בעת צרה ומצוקה.**

ואכן בין גבעות אלו נמצא נפט בשנות ה-50 ובישראל הקטנה חלמו על שפע כלכלי סטייל כוויית, אולם בדיעבד המאגר היה קטן מהמצופה. אף על פי כן, עמיחי לא לגמרי צדק, הנפט עדיין כאן. כדי למצוא אותו יש לחזור למפגש השבילים ולפנות שמאלה (מערבה). כעבור כקילומטר נראה מימיננו במורד הגבעה מתקן שאיבת נפט פעיל. השילוב בין חרגול הנפט למישורים המוריקים משווה אווירה טקסנית משהו על הנוף.

נחזור לכביש 232 ונסע דרומה לכיוון שדרות, שם לצערנו הלחימה עדיין מתנהלת. לפנינו מספר אתרי פריחה מרשימים - ליד קיבוץ רוחמה, במכתש בארי, ובצומת סעד עצמו. אחד מהאתרים הפחות ידועים נמצא קרוב יחסית, ליד אור הנר. הדרך הנוחה להגיע לשם היא לפנות לאור הנר ומיד לאחר הגשר על נחל שיקמה לפנות על דרך עפר טובה שמאלה. הדרך עוברת צמוד לנחל בתוך יער איבים וכשהיא יוצאת ממנו מחכות לנו גבעות כורכר מוקפות גדר ועליהם רבבות פרחים.

להבהרות, פרטים נוספים, והצעות נוספות לטיול אתם מוזמנים לפנות אליי.

ישי אפמן

אב לתלמידים בגן ובכיתה ב' קשת
בי"ס בן גוריון

החל מאמצע ינואר עד תחילת מרץ מתמלאים מקומות שונים בארצנו בפריחת הכלניות. הפריחה מתחילה בצפון הנגב וזו הזדמנות להגיע לאזור פחות מטיול בדרך כלל, ובדרך לעקוב אחרי הלחימה של פעם על פתיחת הדרך לנגב ובתקווה לא להיתקל בלחימה של היום בנגב. ב-1948 היו שני נתיבים בנגב. ציר החוף (כביש 4 של היום) עבר דרך הערים הערביות של אסדוד (אשדוד), מגידל (אשקלון) ועזה, והיה בלתי עביר. והציר הפנימי - כביש 232 של היום. כביש 40 של היום היה אז רק ציר עפר וממילא נשלט על ידי עיראק אל מנשייה ופלוגיה, באזור קריית גת. היציאה ממזכרת בתיה לצומת בילו ומשם דרומה עד צומת מלאכי. משם נוסעים בכביש מספר שלוש לכיוון אשקלון עד לצומת הודיה שם פונים דרומה (שמאלה) בכביש 232. הנוסע בכביש השקט המוקף בגבעות ירוקות בעונה זו יתקשה להאמין אלו קרבות עזים התרחשו בהן בשלהי קיץ 1948 ומה היה מניין ההרוגים שפתיחת כביש זה גבתה. כל הדרך מצומת הודיה ועד שדרות רצופה אנדרטאות לזכרם של לוחמי גבעתי שלחמו לאורכו במלחמת העצמאות על מנת לפתוח את המצור על הנגב. אציין שני אתרים מרכזיים. כשני קילומטרים מצומת הודיה מצד שמאל אנדרטה לזכר גדוד 51. זו גבעת ארנון שהייתה ידועה גם בשם גבעה 113 (ע"ש גובהה). היא חלשה הן על הצומת הידועה כיום בשם צומת גבעתי והן על קיבוץ נגבה. נגבה הייתה הנקודה הדרומית ביותר שאפשר היה להגיע אליה בנסיעה רצופה מתל אביב, ולאחר הפלישה המצרית נערכו סביבה קרבות קשים. בקיץ וסתיו 1948 התנהלו על הגבעה הזו קרבות כבדים עד שנכבשה במבצע יואב (אוקטובר 1948). בנוסף יש על הגבעה אתרי עתיקות מהתקופה הביזנטית. מהגבעה אפשר לצפות לעבר נגבה וגם לראות את משטרת עיראק סווידאן שחלשה עליה. שמונה התקפות נערכו על המשטרה עד שנכבשה. המקום משמש כבית חטיבת גבעתי (פתוח רק בימים א-ה).

עוברים את צומת גבעתי דרומה לכיוון שדרות. הצומת השלווה הזאת הייתה מוקד הקרבות במבצע "יואב" לפתיחת הדרך לנגב הנצור באוקטובר 1948 היא נשלטה על ידי מוצבים מארבעת צדדיה (גבעת ארנון היא אחת מהן). בין סימון ק"מ 69-70 יש פנייה ימינה לדרך עפר נוחה ששילוט בצבע חום מעיד עליו שזו הפנייה לחוליקאת לאחר כקילומטר יש פיצול שבילים. הפנייה הדרומית מובילה לגבעה הסמוכה עליה יש אנדרטה וגן זיכרון.

זוהי גבעה 138.5 שהייתה אחת ממשלטי חוליקאת. כפר

מחלנינים אדלג יאג לז קפאל "עלש"ר
פמלגל אדליים וליאליים וליאליים וליאליים "קלג"ר?
הקלגל ליט:
052-6040404
לל פכסל אלג:
www.gesher-mazkeret-batya.org.il

קפאל עש מלכר בלי
למחל אקל לחיקל אל מלפחל סלכ
למלכר בימל אל מלחל.
למחל מלחלל אל מלחל מלחל.

קהילת קשת מוסדות חינוך קשת, מזכרת בתיה
 מחפשת לוגו מייצג
 אנו פונים אליכם כחברי קהילה
 להציע רעיונות.
 את ההצעות יש לשלוח לכתובת
 geshermb@gmail.com
 ולרשום בשורת הנושא: לוגו קהילה

אכבוד ט"ו בשבט נרגמה קפיאלה לשר
 אקטילי קאנטיליגא אטלן נצקקיא.
 לאחר הקטילי נקייא פיקניק מפיראג ארצנא.
 פארול יקייא ביום שישי 25.1.08.
 י"ח בשבט, מיד לאחר הלן/ביא הספר.
 פרטיא בפמלך.

	ר				
ח	ש	ק	ח	ש	מ
	ב				
	ח				

אילדים ולבדים

הפינה השבועית

איך קוראים ל"לחם" שירד מהשמיים לבני ישראל
 במדבר? נכון, מן. בואו נשחק קצת עם המילה "מן".
 אם שמים אותה בכל מני מקומות, ניתן לקבל מילים
 שונות. נסו את כוחכם בפתרון ההגדרות.

הפזמון!

נלך ויפודע זאצברג

		נ	מ	1.
	נ	מ		2.
ו	מ			3.

מילים בנות 4 אותיות:

1. אחד הבנים של יוסף.
2. מאכל מחלב שמכינים ממנו קצפת.
3. תכונה שמייחסים לכלב.

			נ	מ	1.
		נ	מ		2.
	נ	מ			3.
ו	מ				4.

מילים בנות 5 אותיות:

1. נרותיה דלקו בבית המקדש.
2. _____ ותמר - פרח צבעוני.
3. מקבלים אותה בדואר כשיש יומולדת לחבר.
4. צורה בעלת 8 צלעות.

